

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): uséjn ejn
Arrieta: uséjn in
Bakio: eřástuen iβíl, eřástuen éjn
Bermeo: usáindw
Berriz: usájna arťú
Bolibar: usájñke iβíli
Busturia: usíñe arťún
Dima: uséjn in
Elantxobe: uséjn ejn
Elorrio: usájnařtu
Errigoiti: usejné arťun
Etxebarri: řařúnte, *uséjñe arťu
Etxebarria: usájñ arťú, usájñke iβíli, eřéřtuén
Gamiz-Fika: usín evjñ
Getxo: usájñke iβil
Gizaburuaga: eřástue arťú, usájne arťsen
Ibarruri (Muxika): usájñe arťu, eřástwen iβilí
Kortezubi: eřástwe arťún, usájñe arťún
Larrabetzu: usájñke řaβil, eřástue řařuntař
Laukiz: usájñkeon
Leioa: usájñke in
Lekeitio: usájñka iβili
Lemoa: usén ejn, uséjn ejn
Lemoiz: usín in, eřařtu řaro
Mañaria: lořátsien, uféjn in
Mendata: usájñke iβíli
Mungia: usín in
Ondarroa: usájñe ejn, *řomáũ
Orozko: usájñ, *usnáũ
Otxandio: usájñ arťu
Sondika: eřéřtue řile, búřken (?)
Zaratamo: uséjñe arťú
Zeanuri: uséjñ arťu
Zeberio: eřástuen, *usťjñke
Zollo (Arrankudiaga): uséj ejn, uséjñke iβil
Zornotza: eřástuen iβilí

Araba

Aramaió: usájñien iβilí

Gipuzkoa

Aia: usájñ, usájna arťú
Amezketza: usájñká

Andoain: usájñn aj
Araotz (Oñati): súřnřařtu, řuřnan řaβil
Arrasate: usájñe arťu
Arroa (Zestoa): usájna arťsé
Asteasu: usájñan
Ataun: usájñen, ářařtoářtu
Azkoitia: uséjñke, ářařtwe arťu, *uséjze arťú
Azpeitia: uséjñarťú, uséjñe arťú
Beasain: usájñká
Beizama: usájñan iβilí, *usájña arťú
Bergara: usájñke iβilí, usájñian iβilí
Deba: usájñian, usájnařtúta, ařástuán, ařástwařtú
Donostia: usájñten, usájñan, usájñka
Eibar: uséjñian, ařástn
Elduain: usájñká, súřmúũn
Elgoibar: uséjñka, ařástuan
Errezil: usájñka, usájñka, usájñka, usájñdu, usájñan, *usájñ arťú
Ezkio-Itsaso: usájñká, usájñka, *usájñe arťu
Getaria: usájñ, usájñka, ářařtwe arťu
Hernani: usájñarťú, usájñian
Hondarribia: usájñka, ařástua arťsen, usájñttu
Ikaztegieta: usájñen řaβil, usájñe arťu
Lasarte-Oria:
Legazpi: uséjñe arťu, uséjñen řaβil
Leintz Gatzaga: usájñ arťu
Mendaro: usájñ arťú, usájñka
Oiartzun: usájñan, ařástún
Oñati: usájñ arťu
Orexa: usájñka, ařařtoan
Orio: usájñdu, usájña arťu
Pasaia: usájñká aj
Tolosa: usájñarťu, ařástua arťú, usájñkaj
Urretxu: usájña arťu
Zegama: usájñen, usájñ ejn, *usájñe arťw

Nafarroako Foru Komunitatea

Abaurregaina / Aburrea Alta: užmeářsen
Alkots: uséjñkéké, úřijñkéké
Aniz: usméřtu, eřéřtoa arťsen
Arbizu: súřžmetu, usájña ajťttú
Beruete: súřmen iřlo, řumářtu, *usájñ ajťtsen, *usájñken iřlo
Donamaria: usájñká
Dorrao / Torrano: uséjñen, řuřžmetu, řuřžmen, ařástwařtu, ářařtwem [řaten řa], uséjñarťu

Erratzu: eřéřtoan, uséjñkéké, usméřsen
Etxalar: usájñka
Etxaleku: řumářtu, řuméřsen
Etxarri (Larraun): usájñen é:li, ářařtoán xooan
Eugi: užmeářsen
Ezkurra: usájñká, řumeán
Gaintza: usájñká, *řumářto
Goizuetza: usájña arťú, eřéřtoarťú
Igoa: řumín, řumařtu, řume arťu, usájñe arťú, usájñen, řumářtu
Jaurrieta: urín itén
Leitza: usájñarťú, usájñka
Lekaroz: usméřtu
Luzaide / Valcarlos: usmářtu
Mezkiritz: itén řu uséjña
Oderitz: řuřžme arťto, ářařtoán iřli, *usájñe arťto
Suarbe: usájñke
Sunbilla: usájñan
Urdiain: uséjñkán
Zilbeti: urířtsen aj
Zugarramurdi: eřéřtoa řú, eřéřtoan řoa

Lapurdi

Ahetze: usnářtu, řumářtu
Arrangoitze: usájñka aří, *řomářtu
Azkaine: ařařtoán
Bardoze: řendířsen, kékřan
Beskoitze: usájñgaká ajřan
Donibane Lohizune: ařařtoan
Hazparne: usájñka aj
Hendaia: usájñka
Itsasu: usájñ in, eřéřtoa říla
Makea: keřatářtu, usejndú
Mugerre: usmářtu, ařařto řeyitu, užnatu, usájñdatu
Sara: usájñian řaříla
Senpere: usájñka, ařařtoa arťú, *usmářtu
Urketa: ysájñka, řenditu, ařéřtwan
Uztaritze: usájñdu, *řomářtu

Nafarroa Beherea

Aldude: usmářtu
Arboti: řendíka, řendířsen, kékřa (?)
Armendaritze: usmářtu, řenditu
Arnegi: usířdatú, eřéřto arťú
Arrueta: řendika, kékřa

Baigorri: usájñka, keřtan
Bastida: usájñka aří
Behorlegi: užřnaka, užřmaka
Bidarrai: usmářtu
Ezterenzubi: kékřa řéřtu, hářtu, *uřžmářtu
Gamarte: užřmářka, kékřan, eřéřtoan
Garrúze: řenditu
Irisarri: řumářtu, usířdatu
Izturitze: řejnditu
Jutsi: heřřajñ ondotik (?), usířdatu
Landibarre: řenditu, usmářsen
Larzábale: řundářtu, usířdatu
Uharte Garazi: řundatú, řenditu (?)

Zuberoa

Altzai: řendířtu
Altzürükü: řendířtu, heřřan, ýřinin
Barkoxe: řendířtu
Domintxaine: řendířsen, fléřatsen (?)
Eskiula: řendi, řejřkhářsen (?)
Larraine: ýřjřřákan (?), řendířsen, *uřžnářtu (?)
Montori: řendířsen
Pagola: ýřřintáka
Santa Grazi: řendířtu, heřřakan řendířse ai
Sohüta: řendířsen, aj (?), iřřřsen, *ýřžnářsen (?)
Urdiñarbe: řendířsen, heřřa:n dyk
Ürrüstoi: řendířtu

Mapan sarten ez diren erantzunak:

Altzürükü (Z): ýřinin
Dorrao / Torrano (N): řuřžmen
Erratzu (N): uséjñkéké, usméřsen
Gamarte (N): eřéřtoan
Mugerre (L): užnatu, usájñdatu
Urketa (L): ařéřtwan

892. Mapa: olfatear / flairer / scent (to)

GALDERA: 29050

	usai(n) -
	urrin -
	erresto -
	errastu -
	usmatu
	usnatu
	susme -
	sumatu
	senditu
	kestan/-tu
	hexan
	lorratzien
	ürrüxtakan
	arrasto -
	bestelakoak

- Zantzuaren gibeletik, muturra lurrari hurbil dabilen edo doan zakurrak galdegin da. Lekukoek usu prozesu beraren barrenean ulertu dituzte ohartzea, usmatzea eta usain hartzea; halaz guztiz ere, mapa honetara ez ditugu ekarri Mendaroko, Azpeitiko eta Urretxuko “salau”. Leku batzuetan, ongi bereizten da “usmatzea” (erdal ‘olfatear / flairer’) eta “usinatzea”, ‘usaintzea’; esaterako, Luzaiden.

- Erantzunetan kategoria desberdinetako hitzak bildu direnez, superlemek eraikitzean “-” ikurra ezarri da kategoria gramatikal desberdinetako morfemak ordezkatzeko.

- **Kesta:** usmaka ibiltzeko molde berezia da, ehizari lotua, Arbotin erabilera zabalagoa baldin badu ere.

- **Bestelakoak:** ai (Sohüta), barrunte (Etxebarri), busken (Sondika), fleratü (Domintxaine), hartu (Ezterenzubi), ihizen (Sohüta), txerkhatü (Eskiula).

Larrabetzu: *Usine seoseri barruntau otzo, usíne barruntau dau.*

Etxaleku: *Zákur onék súde óna ík. Edo sumatzen dút mágra urriné.*

Bardoze: *Lehenago buhamiak e senditzen zitzen, etzition ikhus, zakhurak ezautzen dizi zoin den jendia zakhurra maite diena.*

Gamarte: *“Kesta”, ihiziko zakurraindako erten duzu, kestan duk.*

Sohüta: *Senditzen hürrüntik e, jentia e, eta txakhürra behin badüzü fite zertzen du baduzula txakhürra eta etzauzü oldartüko, nekhez usukiko zitu beste batek.*